СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 25-го Лютого 1897. | Число 9.

Календарь.

Лютый.

25	Ч.	Мартиніяна, Зои. Ф.тины
26	П.	Авкнитія, Кирила
27	С.	Онисима. (Задушна суб.)
28	Н.	МЯСОПУСТНА. Памфила
1	П.	Теодора, Маріямны
2	В.	Льва папы римс.
3	С.	Архипа, Максима

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи

Замовляйте, читайте и платѣть за „Свободу". На цѣлый рôкъ всего

два доляры,

а газета велика есть що почитати. Въ Недѣлю по Сл. Вожôй — по роботѣ въ будній дни — сѣдай за стôлъ и читай „Свободу" — а якъ перечитаешь, то зайди на почту — вышли на money order $2 — и вôдберешь собѣ друге число тай знову будешь мати що почитати!

ЧИТАЙТЕ!

Вже дуже мало есть у насъ на складѣ Календарôвъ „Союза". Хто хоче мати ту прекрасну книгу — най пришле **55** цнт. на адресу:

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.

Вôдозва.

СЛАВА ИСУСУ ХРИСТУ!

Братя канадійскӣ Русины!

Витаю Васъ щиро-сердечнымъ христіянско-рускимъ поздоровленемъ: Боже Вамъ помагай! Витаю Васъ Братя, краяне рôдной землѣ на далекихъ и широкихъ просторахъ канадійской краины. Ваша доля, була для мене все предметомъ такимъ, котрымъ я все живо интересовавъ ся, понеже бувъ и есмь все переконаный, що будучнôсть нашого руского народа за моремъ лежить тôлько въ тôй святой землици, котру Вы управляете, а котру Вы кровію и слезами зросивши мусѣли въ рôднôмъ краю покинути.

Въ порозумѣню зъ батькомъ канадійской еміґраціи, зъ правдивымъ Вашимъ опѣкуномъ д-ромъ Олеськовымъ рѣшивъ ся я въ першихъ дняхъ апрѣля сего року заѣхати до Васъ, щобъ передъ Великодными Святами выслухати св. сповѣди, Службу Божу на каждôй мѣсцевости вôдправити, на Воскресеніе Христово разомъ зъ Вами заспѣвати одною грудію: „Христосъ воскресе" и прочӣ духовнӣ потребы полагодити.

Я вже писавъ до Васъ приватно, щô я завитаю до Васъ, а теперь публично въ часописи заявляю, щобъ усторонити всякӣ непорозумѣня, якӣ повстають мѣжь Вами зъ браку душевной помочи, зъ недостатку того, що кождому чоловѣкови святе и конечно до житя потрѣбне — то есть церкви и священника.

Стережѣть ся всякихъ посторонныхъ пôдшептôвъ. — Стережѣть ся всякихъ аґентôвъ, котрыхъ Вы ще чуете на своей скôрѣ, бо ще не дуже давно высѣлисте зъ корабля.

Всѣмъ Братямъ Русинамъ зъ Сполуч. Державъ, котрӣ мали бы вôдповѣднӣ капіталы ($300—400) и охоту осѣсти ся на фармахъ въ Канадѣ, подаю до вѣдомости, щобъ якъ найскорше до мене зголошували ся по потрѣбнӣ информаціи, щобъ можна въ першихъ дняхъ апрѣля зъ вôдти вырушити. Часъ короткій — роботу треба повести скоро и успѣшно, а чимъ больше зголосить ся охотникôвъ, тымъ тапше вынесе подорожь, понеже рядъ канадійскій обѣцяе знижене на тренахъ, якъ буде бôльше людей ити. При кôнци мушу запримѣтити, що въ Канадѣ тôлько можна господарити, — а бізнесъ на разѣ не дасть ся провадити.

Поздоровляю всѣхъ сердечно:

СЛАВА ИСУСУ ХРИСТУ!

О. Несторъ Дмитрôвъ
рускій священникъ въ Mt. Carmel, Pa.

Адреса моя така:

Rev. Nestor Dmytriw
P. O. Box 13
Mt. CARMEL, PA.

Якъ выглядае новый біль (право) иммиґраційный?

Мы вже неразъ згадовали коротко про те, що въ Вашинґтонѣ, батьки нашой державы — радили и урадили острӣ права противъ тыхъ бѣдныхъ людей, котрӣ хотѣли бы приѣхати до Америки и кавалокъ хлѣба заробити. Понеже то право вже ухвалене въ обохъ палатахъ и тôлько чекае на потверджене президента, мы подаемо точку дотычачу анальфабетôвъ въ цѣлости, а при кôнци поробимо свои уваги. Та точка звучить такъ:

„Всѣ особы, фізично здоровӣ, числячӣ понадъ 16 лѣтъ, котрӣ не можуть читати по англійски, або въ якôмъ будь другôмъ языцѣ — мають взбороненый вступъ до Спол. Державъ. Вынятокъ пôдъ тымъ взглядомъ становлять такӣ, неумѣючӣ читати и писати особы, котрӣ числять бôльше якъ 50 лѣтъ, а котрӣ суть родичами або дѣдами иммиґрантôвъ числячихъ понадъ 21 лѣтъ, умѣючихъ читати и писати и если суть въ силѣ выживити родичѣвъ, або дѣдôвъ. Рôвножь можуть приходити до Сполуч. Державъ дѣти понизше лѣтъ 16 и жены, котрӣ не умѣють читати и писати, але мусить бути доведено, що ихъ родичѣ, або мужѣ можуть имъ дати вôдповѣдне удержане.

Кождый, котрый прибуде до порту американского буде мусѣвъ вôдчитати 20—25 слôвъ зъ конституціи Спол. Державъ на довôдъ, що умѣе читати. Вôдтакъ то що перечитавъ, буде мусѣвъ написати. Конституція Спол. Державъ буде переведена на всѣ языки такъ, щобъ кождый приходячій мôгъ еѣ вôдчитати въ тôй мовѣ, на якôй знае читати, если не знае англійского языка. — Біль иммиґраційный змѣнено и пôдъ тымъ взглядомъ, що жена, котра не умѣе читати и писати, може бути впущена до Америки зъ мужомъ, если ей мужь вôдповѣсть всѣмъ приписамъ, котрӣ умѣщенӣ въ білю — якъ также и всѣмъ вымогамъ, котрыхъ вымагають давнѣйшӣ уставы о иммиґраціи.

Біль иммиґраційный перейшовъ 34 голосами противъ 31. Майже самӣ републикане голосовали за принятемъ білю и тымъ доказали свою любовь и дбалôсть для бѣдного народу. Недавно еще, бо передъ выборомъ президента роспинали ся за бѣдный народъ и обѣцяли золотӣ горы, а теперь дали найлѣпшій доказъ дбалости про великопанскӣ интереса. Характеристичнымъ есть то, що чорный сенаторъ, представитель ніґрôвъ голосовавъ противъ білю и тымъ способомъ давъ по лици своимъ высококультурнымъ товаришамъ. Щобъ добре собѣ вбити въ память приписы, котрӣ приходячихъ людей до Америки будуть вôдъ теперь обовязовали, повторимо еще разъ докладно тӣ приписы, а заразомъ просимо старокраевӣ газеты — особливо популярнӣ, котрӣ помѣжь народъ расходять ся, якъ „Свобода", „Русске Слово" и „Громадскій Голос", щобъ выпечатали тӣ постановы и подали до вѣдомости нашимъ людямъ, най не тратять даремно гроша, най не поневѣрають ся по шифахъ, якъ не зможуть вôдповѣсти постановленымъ приписамъ:

1) Кождый чоловѣкъ (здоровый не калѣка) що мае понадъ 16 лѣтъ (чи то хлопець, чи дѣвчина) не може прійти до Спол. Державъ пôвнôч. Америки, если не вмѣе читати и писати по англійски, або въ якôмъ другôмъ языцѣ (по руски, або по польски, по нѣмецки, або по мадярски и т. д)

2) Кождый чоловѣкъ приходячій до Америки мусить вôдчитати 20—25 слôвъ зъ конституціи Спол. Державъ и по перечитаню то написати — розумѣе ся, що въ тôмъ языцѣ въ якôмъ умѣе читати и писати.

3) Люде, котрӣ мають больше, якъ 50 лѣтъ и ѣдуть до Америки зô своими сынами, або внуками, котрӣ мають бôльше якъ 21 рокôвъ и суть здоровӣ (тӣ сыны або внуки), умѣють читати и писати и вôдповѣдають всѣмъ приписамъ иммиґраційнымъ, тай дадуть запоруку, що суть въ силѣ выживити тыхъ своихъ старыхъ батькôвъ, або дѣдôвъ, можуть старӣ прійти до Америки, хоть не вмѣють нѣ читати нѣ писати.

4) До Сполуч. Державъ можуть прійти дѣти понизше лѣтъ 16 и жены неумѣючӣ нѣ читати нѣ писати, если зôстане удовôднене, що ихъ мужѣ, або родичѣ можуть имъ дати вôдповѣдне удержане.

Жена, котра не умѣе нѣ читати нѣ писати може прійти зъ мужомъ до Америки, але вôнъ мусить въ цѣлости вôдповѣсти приписанымъ уставамъ.

Що тӣ новӣ заостреня шкодливо вплынуть на иммиґрацію о тôмъ нема що и розводити ся, — прецѣ кождый знае, що до теперь приходили люде найбѣднѣйшӣ, найтемнѣйшӣ и зъ найбѣднѣйшихъ краѣвъ. Не споминаймо вже о Русинахъ, котрыхъ сотки вже ту навчили ся читати и писати, але другӣ народности, якъ Италіяне, Шведы, Великороссы и др. се-жь люде по бôльшôй части, котрӣ нѣ словечка не знали читати — тай и дуже мало ту навчили ся. Шкода велика для тыхъ людей темныхъ, що въ Европѣ не можуть дыхати, а не будуть могли приплысти до Америки, щобъ заробити собѣ кавалокъ хлѣба — але и велику страту понесе розвôй продукціи американской черезъ вузкоглядность своихъ републиканскихъ опѣкунôвъ.

!НОВА БРОШУРА!

Что дѣется въ хатѣ соcѣда?

Протіерея А. Товта.

I. Гр. кат. Соединеніе
II. Вилькесбаррскій процессъ
III. Эпизоды зъ процесса
IV. Война лятушекъ (жабъ) зъ мышами.

1897

Нью Іоркъ — Цѣна 5 центовъ.

Отсе нове дѣло о. Товта пôдписана вже повнымъ именемъ (великій поступъ). Нова та брошура представляе ся зъ верха досыть прилично. Форматъ звычайный велякой вôсѣмки, папѣръ добрый, друкъ четкій и языкъ нѣбы великорусскій вже далеко лѣпшій, якъ в попередныхъ брошурахъ. Видно, що о. Товтъ дарно хлѣба не ѣсть.

Брошура та почина критикою „нашого милого" гр. кат. Соединенія. Цѣла ґенеза заснованя „Соединенія" и его дальшій р[озвôй] — представлена зовсѣмъ вѣрно, хоть трохи приправлена властивымъ гуморомъ, котрый вже вроджений чоловѣкови, що вродивъ ся, выховавъ ся и образовавъ ся (?) мѣжь дикою мадярскою суспôльностію.

Друга частина брошуры: Wilkes-Barre-скій церковный процесъ не дописала, бо-жь прецѣ писавъ чоловѣкъ pro domo sua. Крôмъ того, що не могло ту обойти ся безъ субективности, деякӣ факты досыть вѣрно представленӣ такъ до приходу о. Товта до Wilkes-Barre, якъ и по его приходѣ. Самый ходъ процесу, зôзнаня свѣдкôвъ — мѣра глупоты уніятôвъ, а мудрости православныхъ представлена зовсѣмъ ложно и на скрôзь тенденційно. — Дивна рѣчь, звôдки уніяты, що колька лѣтъ тому перейшли на православіе вже такъ дуже помудрѣли? Хиба Духъ святый въ видѣ огненныхъ языкôвъ сходить всей часъ на людей, якъ они присягають на вѣрность царови... А прецѣ лишь кôлькохъ россіянъ и то старовѣрцѣвъ складали зôзнаня — майже всѣ прочӣ малороссы, бувшӣ уніяты, мѣжь котрыми и о. Товтъ. А що тӣ старовѣрцѣ дѣйсн[о] знавали на пôдставѣ инфор[]маціи о. Товта то рѣчь певна. Впрочемъ судовӣ акта, котрӣ мы пôзнѣйше поста[]раемось переложити на нашу мову суть для насъ мѣродайнѣйшӣ, якъ голо[]

(Продовжене на другой сторонѣ.)

ГИГІЕНА, АБО НАУКА О ЗДОРОВЛЮ.

Подае Д-ръ В. СѢМЕНОВИЧЬ.

Гиґіена есть то наука о здоровлю. Для лѣпшого перегляду подѣлимъ еи на 6 головныхъ частій: 1) Воздухъ, 2) Вода и напои въ загалѣ, 3) Пожива, 4) Помешкане, 5) Убране, 6) ґимнастика тѣла.

Головнымъ чинникомъ, котрый пôддержуе наше жите есть воздухъ. Мы однакъ дуже много бôльше дбаемо о чистоту поживы и воды, якъ о воздухъ, хотяй его тысячѣ разы бôльше спотребовуемо денно, анѣжь покарму и воды! Воздухъ, котрый вдыхаемо складае ся зъ слѣдуючихъ частій: На 100 частій есть 20 % тлену 79 % азоту и 4 % квасу вуглянного. На оденъ вôддыхъ потребуемо 3 стопы кубічныхъ воздуху; на годину 2.635 стôпъ, а на добу 63,240, въ чѣмъ самого квасу вуглянного 15.000 стôпъ кубічныхъ. Если воздухъ мае въ собѣ ½ % квасу вуглянного то вже есть дуже нездоровый, а если де есть 1 % квасу вуглянного въ воздусѣ, тамъ чоловѣкъ перестае жити. Если бы ся воздухъ въ нашихъ помешканяхъ не змѣнявъ, то мы потребовали бы незвычайно великихъ помешкань до житя, але черезъ отворюване дверей, черезъ дѣрки въ стѣнахъ, щелины въ вôкнахъ, палене въ пецахъ, воздухъ неустанно вôдсвѣжуесь; длятого и меншӣ помешканя можуть бути здоровӣ, если ихъ часто провѣтруесь. Запечищеный воздухъ вуглянымъ квасомъ шкодить дуже здоровлю чоловѣка. Пôдъ вплывомъ того квасу достаемо болю и завороту головы, дальше вонѣтôвъ, а навѣть умлѣваемо. Повôльне затруте нездоровымъ воздухомъ спроваджуе знищене силъ фізичныхъ и моральныхъ, страту апетиту, катаръ жолудка и въ загалѣ знеохочене до житя.

Часто люде зъ ощадности вынаймають якъ найтаншӣ помешканя, звычайно мешкають по пивницяхъ, де не тôлько що неможна навѣть помешканя перевѣтрити, але навѣть промѣнѣ сонця не доходять, а воздухъ тамъ есть згнилый и тяжкій. Сонце, якъ и чистый воздухъ суть конечнӣ для нашого здоровля. Лучѣ сонця запобѣгають вôльготѣ, гнитю — забивають всякӣ мікробы *) и добре вôддѣливають на вытворене ся здоровой крови.

Пôсля освѣдчень парискихъ докторôвъ, по бôльшихъ мѣстахъ, на одну стопу кубічну воздуху — нараховано кôльканайцять тысячѣй ъ рôжныхъ мікробôвъ. Если змѣркуемо, що мы одну тôлько добу зуживаемо 63.000 стôпъ кубічныхъ воздуха, то по спожитю колька міліярдôвъ мікробôвъ денно, кождый признасть, що они мусять пôдкопати нашь организмъ до ґрунту. Длячого-жь то люде, котрӣ мешкають по тыхъ пивницяхъ, по тыхъ дѣрахъ частѣйше хорують и довше тай бôльше число ихъ умирае, бо власне въ тыхъ помешканяхъ, заразливӣ хоробы беруть свôй початокъ.

Помешкане таке есть въ дѣйсности дороге, бо що забравъ властитель дому, що возьме лѣкарь, аптека, а ксьондзъ за похоронъ, то выстарчило бы певно заплатити за здоровше и дôрозше помешкане и люде передъ часомъ не умирали бы. Люде, котрӣ мешкають такъ не доходять нѣколи звычайной старости, але передъ часомъ лягають самовôльно въ грôбъ, бо черезъ свою глупоту нищать ся и гинуть. Вже ту не споминаю о тыхъ моральныхъ боляхъ, якӣ наносить хороба. Хто одже щадить на помешканяхъ, той тратить фізично, морально и матеріяльно.

Але не тôлько по пивницяхъ маемо затроеный воздухъ, але и тамъ де помешканя не суть перевѣтрованӣ и густо залюдненӣ. Длятого, щобы мати якій-такій здоровый воздухъ треба щоденно, зимою и лѣтомъ що-найменше на пôвъ годины рано и по-полудни провѣтрювати цѣле помешкане.

Особливо нашимъ людямъ, котрӣ працюють въ майнахъ треба уживати много чистого воздуха и сонця. Кождый знае, що въ пивници, де нема сонця жадна рослина не буде рости, а якъ росте, то не буде мати твердой лодиги и зеленого листя. Сонце черезъ свои промѣня помагае ростинѣ здорово розвивати ся. А то здоровле показуе ся на тôмъ, що ростина есть тверда и зелена. Такъ само сонце дѣлае и на людскій организмъ и коли чоловѣкъ черезъ довшій часъ жие въ темнотѣ такъ, що на него сонце не свѣтить, тратить ядерность тѣла, слабне, нидѣе и вмѣсто бути червонымъ, блѣдне и чоловѣкъ выглядае, якъ то кажуть, якъ вымоклый. Особливо на дѣти и на хорыхъ дѣлае убôйчо темне мешкане.

Страшно мильне понятіе выробили собѣ люде о гиґіенѣ въ часѣ хоробы. Звычайно п[оми]щають они хорого въ найглубшôмъ кутѣ по[кою]. Замыкають щѣльно вôкна и двери и не тôл[ько] що покою не перевѣтряють, але навѣть засл[оня]ють щѣльно вôкна, щобъ не впу[стити] [сонця] до покою.

Нѣкому такъ тôлько сонця и здо[рового] [во]духа не потреба, якъ хорому, бо май[же] бôльша хороба людска бере свôй початок[ъ] [въ] затрутя крови мікробами. — Сонце и чисти[й] воздухъ нищать мікробы, а медицина есть ты[мъ] двомъ приятелямъ тôлько при помочи. — Др[уге] мильне понятіе мають люде пôдчасъ хоробы. [Бо]ячись, щобъ хорый нѣбы не перестудивъ. Прошу памятати, що хорый въ часѣ горячки [мае] въ собѣ стôлько тепла, що майже нѣколи [не] може простудитись; бо хотяй утратить кôл[ька] степенѣвъ тепла, то не наступить черезъ то п[росту]джене, а нормальна температура, о що н[амъ] лѣкарямъ головно росходить ся, повинна б[ыти] захована. И чимъ хор[ый] мае бôльшу горя[чку], тымъ лекше треба его прикрывати.

Окрôмъ здорового и нездорового возд[уха] маемо еще воздухъ зимный сухій и зимный вогкі[й]. Зимный воздухъ сухій дасть ся назвати вы[ра]зомъ: „здоровый морозъ" и оно въ самой р[ѣчи] такъ есть. Зимный сухій воздухъ есть здоро[вый], вôнъ побôльшае выдѣлюване квасу вуглянн[ого], запобѣгае нищеню тѣла и зменшуе смерт[]ность. На зимнôмъ воздусѣ длятого чуеме [ся] крѣпко, понеже скôра нашого тѣла стягае [ся], кровь вертае до середины, выповняе наши [ор]ганы и то подае намъ враже̂не силы и здоро[вля].

*) Мікробами звуть лѣкарѣ надзвычайно маленьки звѣрятка, такъ мали, що ихъ жадне око людске доглянути не може, але ихъ можна побачити за помочею мікроскопа, то есть шкла, котре тысячу и больше разовъ якусь рѣчь побôльшае. Пôдъ такимъ шкломъ тоти мікробы, мали звѣрятка при побôльшеню якихъ тысячь разовъ, выглядають заледво такъ велики, якъ найменша пилина пороху, котру око людске може доглянути. Они жіють всюда, въ воздусѣ, въ водѣ и на земли, а тоже якъ вôйдуть въ кровь чоловѣка тамъ страшно скоро на міліоны множать ся и выдають зъ себе отрую, котра спроваджуе хоробу въ людскôмъ тѣлѣ. О тыхъ звѣряткахъ при способности мы колись поговоримо бôльше. Наука, котра учить о тыхъ звѣряткахъ зовесь Бактеріольогіею. — Авторъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ tree „ 7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячи приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

(Продовжене зô стороны першои)

словнй балаканя не тôлько о. Товта, але навѣть самого Cleveland-а, або и Епископа зъ San Francisco.

Дуже характеристичнй суть послѣднй слова въ тôмъ роздѣлѣ: „1895 года 26. ноября почти цѣлый „приходъ уніятскій“ появился на судѣ за церковнымъ ключемъ!... а между тѣмъ еще придется имъ до безконечности того ключа ожидати!!!“ Тутъ сказавъ о. Товтъ правду. Американскй лоеры и суды умѣють знаменито протягати справы ad infinitum. Судія сидить и колише ся на креслѣ, лоеры нѣбы сварять ся — а выйшовши смѣють ся зъ дурныхъ гунґарôвъ.

Хто виненъ, що той скандальный процесъ веде ся и компромітуе въ высокôй степени и нашу релігію и народнôсть въ очахъ другихъ вѣроисповѣдань и народностей; хто виненъ, що мы такъ огидно себе компромітуемо и вносимо вражду, ненависть и неспокôй мѣжь людей, покажуть судовй акта того преславного процесу, на пôдставѣ котрыхъ и другихъ документôвъ хтось напише исторію рускихъ церковь въ Америцѣ.

А що той злощасный процесъ скомпромітовавъ „Соединеніе“, а властиво верховодячй сферы въ „Соединенію“ — о тôмъ писали рôжнй циркуляры, о тôмъ широко и богато писала „Свобода“ и то перемелюе о. Товтъ въ роздѣлѣ: „Война лягушекъ зъ мышами“. Мы годимось зовсѣмъ на тверджене о. Товта: що, або члены въ „Соединенію“ всѣ волы, если но зажадали цѣлковитого выясненя справы, тяжкихъ закидôвъ публично урядникамъ зробленыхъ, або не далека будучнôсть чекае таке товариство, въ котрôмъ etwas stinkt, а нема людей, котрй бы були на стôлько характернй, щобъ запровадили радикальнй реформы и вычистили усе смѣте, яке тамъ нагромадило ся.

О. Товтъ въ тôмъ послѣднôмъ роздѣлѣ свои замашистои брошуры грѣшить незнанемъ приличности дневникарскои. Его тонъ, въ якôмъ вôдзывае ся вôнъ о своихъ давнѣйшихъ товаришахъ, зъ котрыми еще не давно ѣвъ „хлѣбъ и сôль“; зъ котрыми колись ходило ся въ корчму и по за корчму..., критика особистыхъ наклонностей, що хтось тамъ пе богато віски, а другій много ѣсть, а третій ѣздить зъ пактапикою и т. д. есть не тôлько не благородною, але въ высокôй мѣрѣ штубацкою и нечестною. Нѣхто въ цивілізованôмъ свѣтѣ не воюе зъ особами, де ходить о саму рѣчь, де ходить о факта историчнои ваги. Зъ того взгляду збуджуе брошура о. Товта по перечитаню несмакъ, вôдразу и здае ся, що се писавъ азіятъ, а не культурный чоловѣкъ. У всѣхъ брошурахъ, у всѣхъ письмахъ о. Товта той самъ спосôбъ писаня. Вôнъ поступае gradatim a positivo ad superlativum — а нѣколи холодно, обективно не въ силѣ скôнчити. Если о. Товтъ схоче, щобъ его будучй брошуры мали дѣйсну вартôсть — най послухае нашои рады. Най вôнъ оповѣдае другому, або подасть на письмѣ свои записки, а у него ихъ спора пачка, а той хтось другій буде холодно осуджати факты и зôставить зъ нихъ цѣнный матеріялъ для будучого историка Амер. Руси. Брошуры револьверовй, памфлеты особистй, хоть бы они були переплѣтанй дѣйсными фактами и быстроумными замѣтками — вôдкладае ся по перечитаню и бôльше не берესь до руки.

Мы певнй, що „Амер. Р. Вѣстникъ“ знову помине мовчанемъ якъ поминувъ недавно закидъ, що редакторъ Вѣстника вкравъцѣлу вступну статью Ю. Дрогомирецкого, помѣстивъ въ Календарѣ за сей рôкъ и навѣть пôдписавъ ся. Мовчанемъ, идіотичнымъ нѣбы иґнорованемъ вже не дасть ся нѣчого зробити, бо народъ не глупй волы, навѣть въ „Соединенію“. Народъ перечитае все и мѣркуе и розбирае. Мы повиннй вже разъ на стôлько дозрѣти, щобъ справы нашй, чи церковнй, чи народнй, чи суспôльно-економічнй вывести на чисту воду. Мы повиннй вже разъ поставити собѣ дорогу ясну и просту по котрôй намъ ити, а не глупыми фразами воювати противъ себе. „Покажитесь!“ И мы то само скажемо.

За „Свободу“ належить ся заплатити!

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ.

Една 24. января 1897.

Почтенна Редакціо!

Прошу ласкаво помѣстити въ своей часописи „Свободѣ“ слѣдуючу вѣсть:

Мы альбертскй Русины празновалисьмо с в ѣ т л ы й праздникъ Рождества Христового дуже величаво, о скôлько се можна назвати безъ церкви и священника. Всѣ три дни сего праздника, въ котрй була спріяюча погода, збирались Русины-кольонѣсты у честного Ив. Галькова моего сусѣда, котрый побудовавъ собѣ дôмъ досыть обширный, где спѣвалисьмо першого дня наше чудесне: „Съ нами Богъ“ пôдъ моимъ проводомъ. Въ другій день свять повзяли мы мысль заложити Братство церковне. Щобы однакъ до цѣли добитись, пôйшли мы по старому звычаю вôдъ хаты до хаты заколядовати и тымъ способомъ пріобрѣлисьмо 31 членôвъ, котрй на коляду зложили 17 долярôвъ. На новый рôкъ зôбрали ся всѣ члены и выбрали головою Братства (старшій братъ) мене т. е. Антонія Савку, заступникомъ (вторымъ братомъ) Михаила Мельника, а касіеромъ честного Константина Немирского, котрому вручили мы и зôбранй грошѣ. — Честь честнымъ господарямъ Ивану Лакустѣ, Ивану Гальковѣ, Теодору Рудикъ, Іосифови Дзѣвенка, котрй по при насъ не жаловали труду при заложеню Братства святителя Христового Отця Николая, першого руско-церковного Братства въ Канадѣ. Дай Боже щобы въ слѣдъ за нашимъ примѣромъ помножились Рускй Братства церковнй по цѣлôй Канадѣ, щобы Богъ давъ дождатися на Воскресеніе Господне, громко въ краю далекои пôвнôчнои Америки заспѣвати „Христосъ воскресе“. — Притôмъ сподѣюсь, що и нашй братя Галичане утѣшать ся прочитавши що ихъ братя въ далекôй Канадѣ починають ся, мовь бы тй муравлѣ рухатись и оживати.

Вкôнци здоровлю Васъ всѣхъ братôвъ Русинôвъ въ Спол. Державахъ, Бразиліи и въ нашôй незабвеннôй Галичинѣ. — Пращайте, а о насъ не забувайте. — Богъ зъ Вами!

Антоній Савка.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Львôвъ 10. лютого.

Розумный хлопъ мазурскій посолъ Бойко, ставлячи резолюціи до правительства въ справѣ поступованя при выборахъ, сказавъ довгу бесѣду зъ котрои подаемо декотрй важнѣйшй уступы:

„Вôдъ часу наданя конституціи въ Галичинѣ х и б а н а й м е н ш е к о р и с т а л и з ъ н е и с е л я н е. Не користали, бо не розумѣли еи ваги. Привыкли зъ давна до того, що всьо для нихъ полагоджувано безъ нихъ, не могли довгій часъ увѣрити, що конституція покликуе и ихъ до житя публичного. Однакъ наспѣла пора, що про се й хлопъ дôзнавъ ся а хотячи перемѣнити се въ дѣло, переконавъ ся, що ему треба порозумѣти ся зъ сусѣдами въ повѣтѣ, а то на зборахъ. Що тй зборы, именно передъ выборами, не були на руку деякимъ людямъ, сему я цѣлкомъ не дивую ся, але не можу порозумѣти, длячого правительство на часъ выборôвъ уживае противъ насъ выимковыхъ средствъ? Се фактъ, що нѣякй верствы нашои суспôльности не суть такъ въ порѣ выборôвъ по мачошиному трактованй, якъ мы, бо анѣ навѣть жидôвъ правительство такъ жандармами не наганяе, такъ не провокуе, якъ нещасного хлопа.

Панове, чи вы думаете, що коли мы тутъ говоримо про тй надужитя будьто зô стороны власти політичнои, будьто автономічнои, то се намъ чинить приемнôсть, або що хочемо тымъ попису вати ся, або бажаемо ино тягомъ когось дразнити и комусь доскулювати? Або чи Выс. палата думае, що мы не знаемо про се, що говорячи такй рѣчи не добуваемо собѣ симпатій нѣ у Выс. правительства нѣ у Выс. палаты? Чи думаете, що мы бы не радй вже разъ перестати говорити на сей тематъ?

Мы се все знаемо и розумѣемо, але бачимо зô щоденного примѣру, що тй надужитя суть одинокою причиною того непорозумѣня, яке нинѣ маемо въ краю, — а мы хочемо вже разъ зъ тымъ всѣмъ покôнчити. Длятого зъ нагоды мого внесеня мушу ту справу порушити.

Вину сего непорозумѣня приписую правительству, але й на партіяхъ поборюючихъ ся въ краю тяжить та вина. Мы виннй, що поважили ся здобувати и занимати тй мѣсця, котрй намъ право надае, а партія противна, що змагае загарбати для себе нашй права. Коли мы поборюемо ся, то яке-жь на сей случай становиско повинно заняти правительство, для котрого чейже мы всѣ рôвнй горожане и скоро мы для державы певно неменшй услуги вôддаемо вôдъ тои клясы народу, за котру оно нинѣ такъ сторонничо а заѣло боре ся?

Правительство розумне и честне, скоро хоче позыскати симпатіи горожанъ взагалѣ, скоро собѣ бажае въ тôмъ краю згоды и любови, то повинно стануте если вже не по сторонѣ слабшихъ, то бодай безсторонно. Що надужитя супротивъ насъ були, се ажь надто доказано. На пôдперте мого тверджения я мôгъ бы навести много фактôвъ, але поперестану ино на трехъ судово сконстатованыхъ:“

Тутъ навѣвъ бесѣдникъ такй случаѣ: Справу селянъ зъ Холержина въ судѣ краковскôмъ; увязнене вôйта Якова Кордися зъ Ветшна въ пов. коросняньскôмъ въ часѣ выборôвъ та увôльняюче рѣшене въ тôй справѣ суду окружного въ Яслѣ; поведене старосты мысленицкого п р о т и в ъ посла Сьреднявского и его сторонникôвъ та оречене суду вадовицкого въ користь посла Сьреднявского. Крôмъ того зазначивъ бесѣдникъ, що жандармерія конфіскуе брошурку сторонництва людового зъ поученемъ о выборахъ до рады державнои, — що пос. Сьреднявского, якъ ѣхавъ на засѣдане сойму, жандармъ затримавъ на дорозѣ жадаючи леґітімаціи. Все те вказувало бы на завѣшене конституціи въ нашôмъ краю!

Дальше говоривъ посолъ Бойко: „Що правительство допускало ся надужить при выборахъ, то до сего признало ся устами свого комісаря, котрый д. 25 сѣчня 1896 р. тутъ въ соймѣ на нашу интерпеляцію такъ сказавъ: „Не хочу перечити, що одинъ або другій орґанъ правительственный въ сѣмъ або тôмъ случаю мôгъ собѣ поступити невластиво або нетактовно, що въ такъ великôмъ орґанізмѣ якъ адміністрація краю може лучити ся, а въ такôмъ случаю есть обовязкомъ краю розслѣдити неправильности и поробити вôдповѣднй кроки.“ Я вѣривъ бы п. комісареви, що при такъ великôмъ орґанізмѣ можна нетактовно поступати, але чому тй невластивости не лучають ся на некористь кандидата правительственного?“ И на вôйнѣ бувае, що черезъ похибку стрѣляе ся до своихъ товаришѣвъ. Коли бы якій староста зъ неуваги допустивъ ся надужитя въ некористь кандидата правительственного, то я бувъ бы цѣкавый, чи комісарь вмѣвъ бы его такъ оправдувати, якъ теперь оправдуе? И хочь мы доказали вину функціонарѣвъ правительственныхъ, то пытаю комісаря, коли и котрый зъ нихъ бувъ потягненый до одвѣчальности? Намѣстникъ кн. Сангушко сказавъ въ своѣй промовѣ, що „правительство поступае леґально.“ Такй слова мôгъ сказати мабуть хиба не знаючи о фактахъ судово сконстатованыхъ, якй я нинѣ пôдпѣсъ.

Если комісарь правительственный прирѣкъ потягнути виновныхъ до одвѣчальности, то я зъ жалемъ констатую, що мысленицкій староста Фетеръ ще доси урядуе, що комісарь Добровольскій ще доси повнить урядъ комісаря въ староствѣ краковскôмъ и т. д. Крôмъ того мушу зъ притискомъ пôднести, що доходженя и кары по довершеныхъ фактахъ не выстають, бо кривда зазнана въ наслѣдокъ неправильности або нетактовности урядовои не перестала бути кривдою. Впрочôмъ людъ не е мстивый и не домагае ся на тыхъ урядникôвъ кары; людови залежить на тôмъ, щобы такй неправильности и нетактовности не лучали ся, щобы не допускано наносити кривды и щобы не давано причины до протестôвъ и жалобъ, котрыхъ розслѣджуване коштуе многі тысячѣ на діеты и кошты комісарôвъ слѣдчихъ, а соймови забирае неразъ цѣлй засѣданя.

Въ борбѣ політичнôй зъ давенъ практикують ся всѣлякй пôдступы при выборахъ, неразъ дотепнй и гу-

---

длятого, що кровь зъ верху нашого тѣла тѣкне до середины, мы часто, выйшовши зъ теплои хаты на зимно, дôзнаемо дрожджу на цѣлôмъ тѣлѣ.

Вогкій воздухъ противно дѣлае на вашй нервы скôрнй. Скôра не стягае ся и черезъ то кровь тратить богато тепла и дуже застуджуе внутрішнй органы. Длятого мы на зимнôмъ, вогкôмъ воздусѣ не чуемось крѣпкими, але противно ослабленными. Недосвѣдченй люде твердять, що головна причина катарôвъ и запаленя плюцъ есть зимно. Я скажу противно, що по-найбôльшôй части тепло есть першимъ початкомъ тыхъ коробъ. Если мы сидимо въ горячôмъ покою, або при печи, тепло розвôльняе нашу скôру и по части паралѣжуе волосковатй кервоноснй начиня, черезъ котрй въ нашôй скôрѣ плыве кровь. Коли такъ розôгрѣтй (не потребуемо бути нарѣть спочений), выйдемо на зимный воздухъ, зимно до решты паралѣжуе тй кервоноснй начиня, котрй не стягають ся и тогды кровь тратить наразъ далеко бôльше тепла, нѣжь нашъ системъ може зъ себе выдѣлити въ тôмъ часѣ. Въ наслѣдокъ того наступае перестуджене. — Подôбна чиннôсть вôдбувае ся також и во внутри плюцъ (легкихъ*).

Крôмъ того зимный сухій воздухъ дражнить еще и плюца и наступае запалене плюцъ. Вогкій воздухъ тôлько остуджуе и спроваджуе катаръ по перестудженю.

Правда також, що и безъ того, що мы розôгрѣемось, можемо перестудитись, але то тôлько тогды, если мы черезъ довшій часъ находимось на зимнѣ. Однакъ головною и переважною причиною перестудженя есть та причина: если мы розôгрѣемось. а потôмъ раптовно перестудимось. Для дѣтей выстарчае, щобъ перестудили ся — якъ они перейдуть зъ горячои кухнѣ до холодного покою.

*) Саме вдыхане зимного воздуха дѣлае шкôдливо на плюца и може спровадити запалене плуцъ. Длятого коли мы выходимо зъ теплого помешканя нѣколи не повинниcьмо вôддыхати отвертою губою, але черезъ нôсъ, бо воздухъ переходячи черезъ носови отворы огрѣвае ся и якъ дôйде до середины плуцъ не дражнить ихъ, бо е теплый. Тожь само коли бѣжимо въ зимѣ не повинниcьмо вôддыхати отвертыми устами для тои самои причины. Вôддыхане черезъ нôсъ мае еще и ту добру сторону, що оно очищує ся зъ всякои нечистости и всякихъ микробôвъ въ носѣ и входить въ горло и плуца чисте. Вôддыхане черезъ ротъ отвертый тоже стаесь причиною запаленя горла, бо тоже зимный воздухъ дражнить горло и спроваджуе запалене и ослаблене коморокъ горловыхъ, а коли тій суть хори, то часто они пôдпадають и иншимъ тяжшимъ хоробамъ, якъ дифтеріи, запаленю мигралкôвъ и т. д.

ДѢРАВИ ЧЕРЕВИКИ.

Образокъ зъ галицкого житя.

ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСКОГО.

До мѣста недалеко, пôвъ годины а найбôльше три чверти ходу; тому Стефанишинъ, учитель народнои школы, не наймавъ нѣколи воза. Бравъ въ кулакъ костуръ, або парасоль и мандрувавъ, якъ колись апостолы, пѣшки. Нынѣ також стелила ся ему дорога. Передъ вечеромъ мали приѣхати гостѣ, а не було ихъ чимъ приняти, треба було щось для нихъ купити въ мѣстѣ.

Въ кухни учителя а властиво его жѣнки бувъ старый мебель. Давнѣйше ґаздували въ нѣмъ пчолы. Однакъ коли зубъ часу зробивъ свое и професоръ выкинувъ его зъ пасѣки, поставила его професорова въ кухни, и вôнъ обнявъ службу кредeнсу. Добра въ нѣмъ не було богато. Хлѣбъ, сôль, перець и кôлька слоикôвъ конфѣтуръ. Правда, що торжественнй принятя роблять ся солею и хлѣбомъ, але гостѣ, що заповѣли свою гостину, не признавали собѣ права до такого церемоніяльного принятя, а певно волѣли дещо инше попоѣсти. Такъ хочь було мокро и зимно, мусѣвъ Стефанишинъ ити до мѣста.

Минула вже година, якъ професоръ насадивъ капелюхъ, не першои моды, на свою педаґоґічну голову, а руки узброѣвъ въ парасоль, але не мôгъ вôдважити ся выйти за порôгъ. Ходивъ лише по хатѣ и воркотѣвъ:

— Якась кара божа чи що? Нѣ дождати ся тои погоды! Нѣ то зима, нѣ весна. Лѣпить и лѣпить проклятый той снѣгъ — не снѣгъ, дощь не дощь, и кôнця-мѣры тому нема.

Сплюнувъ, скрутивъ папѣроску и станувъ передъ вôкномъ. Вдивлювавъ ся въ шибу, до котрои приклеювали ся платки снѣгу и, розтопивши ся вôдъ тепла хаты, скочували ся водою въ низъ.

— Не мавъ десь дѣдько коли, та теперь посылае намъ тыхъ Врублевскихъ! Черезъ нихъ лѣзь у таку паскуду!...

Несвѣдомо ставъ обмацувати пôдошвы. Вымацавъ дѣры за великй якъ корона.

— Готовый катаръ, якъ вже не запалене легкихъ!...

Пôдъ лôжкомъ дрѣмали ще двѣ пары иншихъ старыхъ черевикôвъ. Вышпортавъ ихъ парасолемъ на дневне свѣтло, обтеръ зъ цвѣли и обмацавъ такъ докладно, якъ совѣсный лѣкарь обмацуе хорого. Діяґноза выпала дуже непотѣшаюча. Найшовъ у нихъ ще бôльшй вентиляторы, якъ у тыхъ, що на ногахъ. Зôтхнувъ глубоко и шпурнувъ ними назадъ пôдъ лôжко. Трѣснувъ дверми и выйшовъ. За ворôтми станувъ, бо жѣнка закликала:

— Я забула ще сказати, що трѣсло шкло вôдъ лямпы. Купи шкло!

Професоръ перехрестивъ ся и пустивъ ся въ дорогу. Найгôрша була дорога черезъ село. Найважнѣйше було дôстати ся до гостинця, тамъ нема вже тыхъ бездонныхъ ямъ, заповненыхъ болотомъ, тай болото тамъ не таке густе. Закотивъ высоко штаны и на перемѣну, одну ногу пхавъ въ болото, а другу вытягавъ, осторожно, щобы розôпханого черевика, що не державъ ся сильно ноги, не лишити въ болотѣ.

Найлѣпша тутъ резиґнація, — думавъ собѣ — чоловѣкъ тымъ щасливѣйшій, чимъ меншй мае вымоги. Най менѣ здае ся, що погода на тôй гарнôй земли божôй нѣколи не бувае, або що я сотворѣне таке, якъ болотна птиця або й жаба, що зъ болота не вылазить... Най менѣ здае ся, що такъ мусить бути.

Вдумавшись въ положене и чувства болотнои птицѣ, переставъ Стефанишинъ вышукувати твердшй и пôднесенй мѣсця, тôлько пшовъ уже на випростець. Гнѣвало его лишь одно, те именно, що болото така бездушна и немысляча истота, и не може сего видѣти, якъ вôнъ зъ него нѣчо собѣ не робить. — Якъ бы такъ оно думало, трѣсло-бъ зô злости, бачучи, що не псуе ему гумору.

Не такъ болото гризло его, якъ се, що тамъ жѣнка певно десь гризе ся, що вôнъ пôшовъ на таку поневôрку.

— Кобы бодай жѣнка знала, що я нѣчо собѣ зъ того не роблю!

(Дальше буде).

мористичні. Такъ на пр. на одномъ соймику шляхотскомъ прихильники одного кандидата забрали противной партіи шаравары, щобы не могла на часъ прибути до выбору. — Але що внизу у насъ въ Галичинѣ, если одна партія, оппрацючи свои безсильныи вилы на плечахъ засомотреныхъ золотыми ковнѣрами, замѣсть дотепныхъ способôвъ, пускае на выборцѣвъ халатникôвъ-факторôвъ для пôдкупства готовкою, напитками, або що гôрше, если постарае ся о помочь жандармску. Тутъ кончить ся гумористика, настають сльозы людей невинныхъ, тяганыхъ неразъ въ кайданахъ пôдъ ескортою багнетôвъ по судахъ и старостахъ лишь въ тôй цѣли, щобы по скôнченôмъ голосованю на посла заявлено имъ, що суть вôльнй, бо нема єства злочину.

Запевнене комісаря, що правительство уважае своимъ обовязкомъ розслѣдити неправильности и покликати до одвѣчальности виновникôвъ, не выстане для кривдженого люду, бо кривда не дасть ся направити. Наслѣдки єи матеріяльнй и моральнй лишили ся и болять, а болять тымъ бôльше, бо люди фактично не бачить анѣ доходжень анѣ покликуваня до одвѣчальности.

При рефератахъ верифікаційныхъ выдѣлу красного мы зъ зачудованемъ почули, що протесты, звернені противъ урядникôвъ політичныхъ, бувають опрокидуванй засяганемъ опініи тыхъ самыхъ урядникôвъ або особъ безусловно вôдъ нихъ зависимыхъ с. е. вôйтôвъ и писарѣвъ. А тымчасомъ у всѣхъ протестахъ повтаряють ся тй самй закиды противъ поведеня комісарѣвъ при выборахъ, а зъ того можна бы думати, що се поведене опирає ся на якôйсь методѣ.

Супротивъ заявленя намѣстника мушу заявити, що такъ званый роздоръ (waśń) суспôльный якъ разъ мае свою причину въ тыхъ практикахъ выборчихъ. Бо й зъ вôдки люди мае набирати довѣря до людей, котрй свои мандаты посольскй старають ся добывати при помочи перекупства або примусу багнетового? Зъ якою радією можуть тй паны чистити на серця люду, называючи себе старшими братьми, скоро грошевою корупцією при выборахъ скривляють праву совѣсть выборцѣвъ въ сѣракахъ або тыхъ, т. зв. молодшихъ братьвъ, вôддають въ руки жандармôвъ? Таке поведене не може называти ся братерскимъ!"

Дальше пояснивъ посолъ Бойко, кого люди уважае непокликаными агитаторами, — зложивъ заявлене, що ёно тогдѣ можна думати про солидарность польской репрезентаціи у Вѣдни, коли выборы будуть вôдбувати ся безъ насильства и багнетôвъ жандармскихъ, — та закôнчивъ зазывомъ до правительства, щобы зложило ясні, недвозначні и обовязуючі заявленя въ справѣ выборôвъ.

НОВИНКИ.

Славнѣ шайфільдскй Русины!

Доносить намъ зъ Mayfield Pa. таку вôдрадну вѣсть:

Дня 16. с. м. вôдбули ся тамъ выборы до рады громадскои. Русины стали всѣ якъ муръ до борбы зъ Айришами и перевели выборы пôсля свои вподобы. Першій разъ вôйшовъ до рады громадскои звѣсный патріотъ Алексей Шлянта, яко councilman (дозорця дорôгъ). Крôмъ 4 хрунѣвъ Русинôвъ, котрй, якъ поблискй Поляки въ Прайсвиль тягнули за жидами, всѣ тримали ся солидарно и теперь мають повну надѣю, що Алексей Шлянта, звѣсный зô своеи енергіи, позаводить потрѣбнй порядки въ мѣстѣ.

— Въ ч. 6. „Амер. Русск. Вѣстника" знаходимо „объявленіе", въ котрôмъ о. А. Дзубай заявляе торжественно, що вôнъ навѣть нѣколи въ мысли не хотѣвъ переходити на „схизму" — не перейшовъ до днесь и нѣколи не перейде. — Прекрасно! Тажь мы бôльше и нѣчого не хтѣли, тôлько публичного заявленя. Пощôжь то було такъ довго зволѣкати?

— Въ McAdoo, Pa. нашй Русины вчинили бучу въ парохіи. Непорозумѣня мѣжь священникомъ и людьми довели до того, що дôйшло до процесу, котрый мавъ вôдбути ся 23. с. м. На другій разъ пояснимо ширше ту немилу справу.

— При выборахъ мѣстовыхъ урядникôвъ въ Shenandoah, Pa. побѣдили демократы. Першій урядъ въ мѣстѣ, бо урядъ Chief Burgess-а достав ся перший разъ Литвинови, а трыхъ въ тôмъ мѣстѣ есть велика сила. Достойникомъ тымъ выбраный P. Tabor. Можна напевно сподѣвати ся, що при слѣдуючихъ выборахъ одень зъ Русинôвъ буде выбраный.

— Дня 15. сѣчня с. р. вôдбуло ся посвящене новои православнои церкви въ Cleveland, Ohio.

— На Критѣ вôйна. Благородна Греція не могла довго дивити ся на страшнй рѣзнѣ, якихъ допускали ся Турки на христіянахъ. Вôйсько греческе вôдплыло на Крету. Вже здобули портъ найголовнѣйшій. Людность цѣлого острова повитала той крокъ Греціи зъ найбôльшимъ ентузіязмомъ.

— Д-ръ Цертуха, мордерця енерала Мацео на Кубѣ, згинувъ зъ руки другого мордерця. Хто якимъ оружіємъ воює, вôдъ того оружія звычайно гине.

— Еслибъ всѣ маєтки, якй находять ся въ Спол. Державахъ подѣлявъ на ровнй части, то каждый мешканецъ доставъ бы по $1000.

— Въ справѣ еміграціи до Бразиліи подало австрійске правительство до вѣдомости властей політичныхъ таке: Бразилійске правительство (союзне) повѣдомило, що оно зôрвало заключену 1892 р. умову зъ компанією Metropolitana, пôсля котрои то умовы тая компанія мала спровадити до бразилійскихъ державъ мілiонъ поселенцѣвъ, и вже компанія та и федеральный комісарь для справъ переселеня занехали свою дѣяльность. Сей свой поступокъ поясняе бразилійске правительство союзне тымъ, що емігранты будуть прибувати до Бразиліи и безъ офиціяльнои агітаціи; а бразилійска каса звязкова не хоче дальше поносити жертвъ матеріяльныхъ на иміграцію, зъ котрои хôснують поодинокй державы бôльше, нѣжь союзъ.

— Нѣмецкій дневникъ „Vorwaerts" выказує, що въ послѣднихъ 3. лѣтахъ суды нѣмецкй засудили соціялистôвъ загально на заплачене 110 тысячь марокъ грошевыхъ и 227 лѣтъ вязницѣ — а мимо того соціялизмъ взростае.

— Майоръ McKinley, выбраный президентъ Спол. Державъ перестудивъ ся и лежить хорый.

— Въ Ню Йорку на сценѣ театру Metropolitan умеръ нагло артиста и сѣмъвакъ графъ de Caston, знаный въ сферахъ артистичныхъ пôдъ именемъ Castelmary. — Небôщикъ упавъ трупомъ въ тôй хвили, коли публика кричала ему браво.

Справы робôтничѣ.

— New Brunswich, N. J. Фабрики пончохъ зачали знову робити и старыхъ робôтникôвъ принято до роботы.

— Въ Lowelville, O. мають будувати велику фабрику котлôвъ, при котрôй моглобъ дôстати роботу пару сотъ людей.

— Въ Dunbor, Pa. печь № 2 зъ Dunbor Furnace Co. зачала робити, таксамо фабрика въ Sharpville коло Sharon, Pa.

— Beaver Meadow, Pa. застрейковали були ту робôтники зъ тои причины, що наказали имъ працювати по 10 годинъ денно, а дôстануть платню тôлько за 8 год. Однакъ стрейкъ не тревавъ довго. Якъ компанія побачила, що въ наслѣдокъ стрейку робота застановлена, дала волекши робôтникамъ и они вернули до працѣ.

— Pittston, Pa. Ту утворила ся нова компанія: „The Wyoming & Pound Crek Coal Co.", тота компанія мае въ околици White Haven великій кусень углевои землѣ и есть надѣя, що робота въ новыхъ майнахъ пôйде цѣлою силою.

— Elmira, N.Y. Компанія „Deleware Lackawanna Rail road" ухвалила не приймати до роботы нѣкого, хто не мае амер. паперôвъ. Най жежь нашй люде, котрй роблять на колеи добре о тôмъ памятають, що и другй компаніи то само зроблять и то вже незадовго.

— Braddock, Pa. Въ фабрицѣ желѣзнôй „Pittsburg Wire Co." працювало 600 людей. Теперь буде занятыхъ тôлько 200 робôтникôвъ.

— New Castle, Pa. Въ фабрицѣ фирмы „Baldwin & Braham", де выробляють ся цепы, знову почала ся робота. 200 робôтникôвъ достало роботу назадъ.

— McKeesport, Pa. Въ фабрицѣ W. B. Brown and Lous въ Boston, Pa. иде робота новою силою. До роботы принято новыхъ 150 робôтникôвъ.

— Pittsburg, Pa. На тôй околици настають вже лѣпшй часы. Два тыжнѣ тому зачали желѣзнй фабрики добре робити. Въ McKeesport, Braddock и Duquesne иде робота досыть добре.

— Harrisburg, Pa. Въ великихъ фабрикахъ стали, фирмы Pennsylvania Steel Co. оповѣщено, що вôдъ 1. марця с. р. всѣмъ робôтникамъ позниженють платню о 10 процентъ. Той зворотъ тяжкій для робôтникôвъ наступивъ зовсѣмъ несподѣвано. 3000 робôтникôвъ на тôмъ потерпить.

Въ редакціи „Свободы" можуть достати Веч. ОО. Духовнй по 1 цнт. за егземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

Купуйте книжки!

Въ редакціи „Свободы" можна достати слѣдуючй книжки:

Якъ чортъ заслуживъ кусника хлѣба. Цѣна 10 цнт

Образки зъ америки написавъ Бузько.

Цѣна 10 цнт.

Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинôвъ Ч. I. написавъ М. Павликъ.

Цѣна 15 цнт.

...съ Христосъ и св. Петро на радости.

...азъ выбравъ ся Исусъ ...истосъ въ свѣтъ, щобы ...звитись що люде роб... ...ь и якъ имъ ся поводить ...зявъ зъ собою св. Петра. ...оли зближали ся до одно... села, почули голосъ дзво...въ на знакъ, що хтось ...іеръ, щобы кождый що ...й голосъ зачуе мôгъ по...олитись за душу небôщи... И сказавъ Христосъ до ...етра: „Петре! где хочешь ...щобысмо ишли? Чи до того ...мутку, где оплакують вмер...ого, где вдова заломуе ...ôдъ жалю руки надъ сво...мъ вѣрнымъ мужомъ, а ...рôбнѝ сироты стоять заво...ячи при трупѣ доброго ...отця свого — чи хочешь ...щобысмо ишли до радости, ...де все веселить ся?"

„О Господи!" — вôдпо...вѣвъ Петро — „вже тôлько ...идѣвемь того смутку по ...вѣтѣ, що анѣ бôльше не ...очу; ходѣмъ лѣпше тамъ, ...де есть радôсть".

Исусъ не вôдповѣвъ на тое Петрови нѣчого, але ишовъ дальше до села просто до дому, зъ вôдки чути было музику и веселѝ спѣвы. Потôмъ вôйшли до того дому, але що въ хатѣ было повно музикантôвъ и танцюючихъ, то не мали де инде мѣсця, якъ тôлько на печи. Вылѣзли отже на печь; Петро, щобы мôгъ добре видѣти забаву, розтягнувъ ся на краю печи, а Исусъ положивъ ся за Петромъ вôдъ стѣны и звôдтамъ дививъ ся, якъ то все скаче до такту скочнои музики. Раптомъ повстала помѣжь парубками сварка о одну красну дѣвчину и крикъ зробивъ ся такій, що нѣхто не мôгъ чути навѣть свого власного голосу; але що вôдъ сварки до бійки не далеко, тожь и не знати навѣть хто бійку зачавъ, а вже дѣвчата зъ хижи повтѣкали, а парубки молотили пястуками оденъ другого на ослѣпъ такъ, що здавалось якъ бы хто въ сто моздѣрахъ макъ товкъ. Въ тôмъ заколотѣ прискочивъ хтось до Петра, стягнувъ го зъ ...и, а щобы и вôнъ памятавъ на той танець, давъ му по хребтѣ кôлька разы, другѝ еще приложили, такъ що имъ ся ледви зъ рукъ вымотавъ, ледви-неледви на печь знову вылѣзъ, а збитый сильно и сумный, положивъ ся на давне мѣсце. ...оли розкокурѣченѝ паруб... трохи утишили ся и ...йка устала, наповнилась ...жа на ново дѣвчатами, ...о перше поутѣкали, гус...й порохъ осѣвъ ся, а музиканты взяли назадъ до рукъ свои инструменты и заграли скочну нуту; веселый танець розпочавъ ся на ново. Христови стало жаль побитого Петра, для того сказавъ до него: „Не лежи бôльше на краю печи, щобы тя знову, якъ скочать до тебе, не стягнули и не набили, але иди пôдъ стѣну на мое мѣсце, а я ся положу на твое".

Петро бувъ радъ тому, що буде троха дальше вôдъ твердыхъ парубоцкихъ пястукôвъ и внетъ посунувъ ся ажь пôдъ саму стѣну, а оперши бороду о долонѣ ...вивъ ся на танцюючихъ ...узикантôвъ. Але не ...о довго, а вже ...встала сварка и бійка, а въ тôй замѣшанинѣ хтось згасивъ свѣтло, такъ що однѝ другихъ на потемки молотили, нѣхто не знаючи, кого кулакомъ засягнувъ. Раптомъ выскочивъ оденъ забіяка на печь, вхопивъ за рукавъ Петра, що бувъ розтягненый пôдъ самою стѣною и каже: „Ходино и ты сюда небоже, щобысь и ты памятавъ нашъ танець, бо той що на краю дôставъ вже свое и буде знавъ якъ розповѣдати о нашôй веселости". Потôмъ стягнувъ го на долину и якъ бы то такъ належало, выбивъ го порядно и сказавъ: „Ну, вже и ты маешь досыть; будете насъ оба ще довго споминати!"

Коли засвѣтили назадъ въ хатѣ и все ся утишило и начало розходити, злѣзли Исусъ и зъ Петромъ зъ печи и пôшли дальше свѣтомъ. Петро не говоривъ анѣ слова, лишь все омацювавъ свôй хребетъ и голову руками. Тогды Христосъ запытавъ ся его: „Ну, Петре! чому нѣчого не говоришь? Якъ же подобала ся тобѣ тая радôсть?" А Петро вôдповѣвъ: „Господи, если бымъ бувъ сподѣвавъ ся, що то така радôсть, то бувъ бымъ волѣвъ пôйти до того смутку, бо справдѣ лѣпше есть пôйти до дому жалю, якъ до дому весѣля". И вôдъ того часу Петро не хотѣвъ бôльше ити на таку радôсть, бо и того, що на тôй дôставъ, мавъ на цѣле жите досыть.

(Зъ словеньского.)

Де-що цѣкавого.

— Мѣсто Тампа въ Фльоридѣ мае лишь 30 тысячь мешканцѣвъ, але буде незадовго найбôльшимъ мѣстомъ Фльориды.

— Найменшій птахъ „колібри" важить лишь 20 ґрамôвъ. Важить ще менше, якъ центъ америк., бо той важить 48 ґрамôвъ.

— Золото дасть ся розтягнути на 1,200 разъ тоншій папѣръ, якъ звычайный.

— Миль надъ 200 въ земли страшна теплота, выносить 18.000 степеней фаренгайта.

— Ще 40 лѣтъ тому назадъ Японцѣ щѣпили оспу на кôнци носа.

— Въ Пенсильвеніи есть 15 миліонôвъ курей, цѣнять ихъ на 8 миліонôвъ, а наносуть рôчно яецъ вартости 14 миліонôвъ.

— Недавно тому една жена въ Ню Орлеансъ вшила собѣ сукню лѣвою рукою. А знаете чому? — Бо правои не мала.

— Говорять, що минувшого року въ Спол. Державахъ кождый чоловѣкъ спотребувавъ 3½ бушля пшеницѣ.

— Довжники, що зъ Вами? Тажь новый рôкъ прецѣнь вже перейшовъ!

— Оденъ фармеръ въ Мінесотѣ выгодовавъ бувъ вепра, що бувъ довгій 8 стôпъ, а важивъ 1200 фунтôвъ. Ладный собѣ!

— Въ Кентукі побрали ся недавно тому 100 лѣтнѝ старцѣ.

— Въ Англіи выробляе матеріи выбуховѝ бôльше якъ 10,000 осôбъ. Въ роцѣ 1895 стратило жите при тôй роботѣ 40 люда, а поранено 167.

— Напишѣть що до „Свободы" за свôй плейзъ, заразъ.

Молись, трудись, учись, до „СОЮЗА" запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ" читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.